

Kehar Singh v. The State of Punjab, etc. (Jain, J.)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦ ਨੰ. 1, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਵਿਵਾਦ ਨੰ. 2, ਅਟੱਲ ਹੈ।

(15) 1968 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ 698 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ਲਿਆਉਣ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ, ਚੇਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਲਿਖਤ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ 1968 ਦੇ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ 697, ਅਤੇ 698, ਵਿੱਚ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਵੀਜ਼ਨ-ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਨਾਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ।

(7) ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਸੋਧ-ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ (ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ) 28 ਅਕਤੂਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਨਾਭਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ'

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ।

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਜੇ.ਜੇ.

ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ - ਪੀ.

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2367.

ਅਕਤੂਬਰ 17, 1968

ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1968 ਦਾ VI 1968 ਦੇ XVIII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ) —
ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (bb) - 'ਕੈਟਲ ਫੇਅਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ—ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ
ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਉਪਾਅ - ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ - ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ
ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਐਕਟ - ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ
19(1) (ਐਫ) ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1968 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਬੀਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ
ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ
ਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ
ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ
ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚਦੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ
ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪਰਾ ੫)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(6) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ,
ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਨ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ, ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ; ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ
ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ
ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ
ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਜੀ) ਅਧੀਨ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ
ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। .

(ਪਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10)

ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1968, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ
ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ
ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਆੜ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ
ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵੱਸ਼ਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ
ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) (ਫ) ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 13)

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ
ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਟੀਓਨ) ਐਕਟ, 1968 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮੈਡਮਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ
ਦੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1968 ਦਾ ਨੰਬਰ 18, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ
ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19, 21, 31, 301 ਅਤੇ 304 ਦਾ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐਚਐਸ ਡਬਲਯੂ ਆਸੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਜੇਐਸ ਸੀ ਹਵਾਲਾ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ।

ਉੱਤਰਦਾਰਾਵਾਂ ਲਈ ਜੀ.ਆਰ.ਐਮ ਅਜੀਤੀਆ, ਡੀ ਈਪੂਟੀ ਏ ਡੀਵੇਕੇਟ -ਜੀ ਐਨਰਲ, ਪੀ ਅਨਜਾਬ,
, ਐਸਸੀ ਐਸ ਆਈਬਾਲ, ਡੀਵੇਕੇਟ ਨਾਲ।

ਜੇ ਫੈਸਲਾ .

Kehar Singh v. The State of Punjab, etc. (Jain, J.)

ਜੇਨ , ਜੇ.- ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2367, 1968, 3368, 1968 ਅਤੇ 2369, 1968 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1967, (ਐਕਟ ਨੰ. ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 1968, (1968 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 18) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧੇ ਗਏ 6, 1968 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤਿੰਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੇਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1967 ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰ. 14, ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1967, (ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. 6, 1968), (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ), ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਤ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਮੰਡੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2761, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1968 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 6 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਟਰਾਵਾਇਰਸ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ , ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਕਾਇਦਾ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਲਗਵਾਈਆਂ ਸਨ; ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਵਿੱਚ “ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ “ਇ ਪੰਜਾਬ ਕੈਟਲ ਫੇਅਰਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ), ਸੋਧ ਐਕਟ, 1968, (ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. 18, ਦੇ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1968), (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ * ਇਸ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2761 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(3) ਕੰਟਰੋਲਰ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਵਿੱਤ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੀ ਰਿੱਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੋਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 2636 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਨੋ ਪੋਲੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਧ ਐਕਟ. ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 25 ਜਾਂ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਪਸ਼ੂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ

ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਐਫ) ਅਤੇ 19, (1) (ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ। "

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਕੱਠ, ਆਮ ਵਿਕਰੀ, ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਆਮ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਅਤੇ ਇਸ ਖਰੀਦ ਲਈ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ, ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਫੇਅਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੌਰਟਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।

"ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠ, ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।" ਵੈਬਸਟਰ ਦੇ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ, ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ।" ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਿਅਕ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 'ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(6) ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਅਤੇ 19 (1) (ਜੀ) ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“19(1): ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ-

Kechar Singh v. The State of Punjab, etc. (Jain, J.)

- (f) ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣਾ; ਅਤੇ
 (g) ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (f) ਅਤੇ (ਜੀ) ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਐਫ) ਜਾਂ (ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 19(6) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(1) (ਐਫ) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। 19(1) (ਜੀ)।

(7) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(8) 1951 ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਨੇ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਬੇਦਖਲੀ, ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਇਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਨ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ, ਵਪਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ ਵਾਸੂ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (ਐਫ) ਅਤੇ (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(9) ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ (ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 'ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ' ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਕਰਤਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 5 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਖੇਤਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦਲਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। . ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਤੋਂ 13

ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਡਿਫਾਲਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਿਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। 1,000 ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਇੱਕ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ।

ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਕਮਾਂ । ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਫੰਡ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 18 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਧਾਰਾ 21 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 22 ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(10) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪ-ਉਲੇਖਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ 1 ਆਈਸੂ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਪਰ 1951 ਦੀ ਸੋਧ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ , ਇਹ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਪਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 19(1) (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਜੀ) ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮੀ ਪਧਨ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

“14. ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸੋਧ. 19(6) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ 19 (6) (ii) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਜੋ ਵਪਾਰ, ਵਪਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ, ਕੇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1047

Kehar Singh v. The State of Punjab, etc. (Jain, J.)

ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਸਥਾਪਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿਵਹਾਰਕ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪਾਠਕ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਲਾ. 19 (1) (ਜੀ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

"15. ਆਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੋਧ. 19 (6) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਨ, ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ। ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੈਕਰ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਓ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਕਲਾ. 19(6) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 19(1) (ਜੀ) ਜੋ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 19(6) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੋਧ ਇਹ ਜੋੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।"

(11) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਲਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। 19 (1) (ਜੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(12) ਇਹ ਸਿੱਟਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਪਤੀ.

ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕਿਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਕੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮੇਲਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਆੜ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (f) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਮੂਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਅਕਾਦਮੀ ਪਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

“18. ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਧਾਰਾ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 19(1) (f) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(6) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਧਾਰਾ 19(1)? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 7 ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ। ਪਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜੇ ਧਾਰਾ 19(1) (ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 19(1) (ਐਫ) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 19(1) (ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(6) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ

Kehar Singh v. The State of Punjab, etc. (Jain, J.)

19(1) (f), ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ।

• <<20 . \$\$#*£*£

* * * *. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ. ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਰਿਮੋਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (f) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ।

(14) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.-1 ਸਹਿਮਤ।

-

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ